

Kwalificatiedossier Manschap Incidentbestrijding luchtvaartuigen

Versie: 1.0 1 januari 2025

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
088 274 74 00

Nederlandse Vereniging van Luchthavens
(NVL)
College van Commandanten Brandweren
Luchthaventerreinen (CCBL)
info@luchthavens.org

Colofon

Opdrachtgever: Werkveldadviescommissie Vliegtuigbrandbestrijding
Contactpersoon: Voorzitter CCBL
Titel: Kwalificatiedossier Manschap Incidentbestrijding luchtvaartuigen
Datum: 1 januari 2025
Status: Definitief
Versie: 1.0
Auteurs: Werkveldadviescommissie Vliegtuigbrandbestrijding

Inhoud

Inleiding	4
Deel A Algemene informatie	5
Deel B Overzicht kerntaken	7
Deel C Competenties	8
Deel D Uitwerking kerntaken	10
Deel E Specificaties vakbekwaamheid	13
Deel F Verantwoording	14
Bijlage 1 Namenlijst	16
Bijlage 2 Begrippen	17

Inleiding

Opbouw dossier

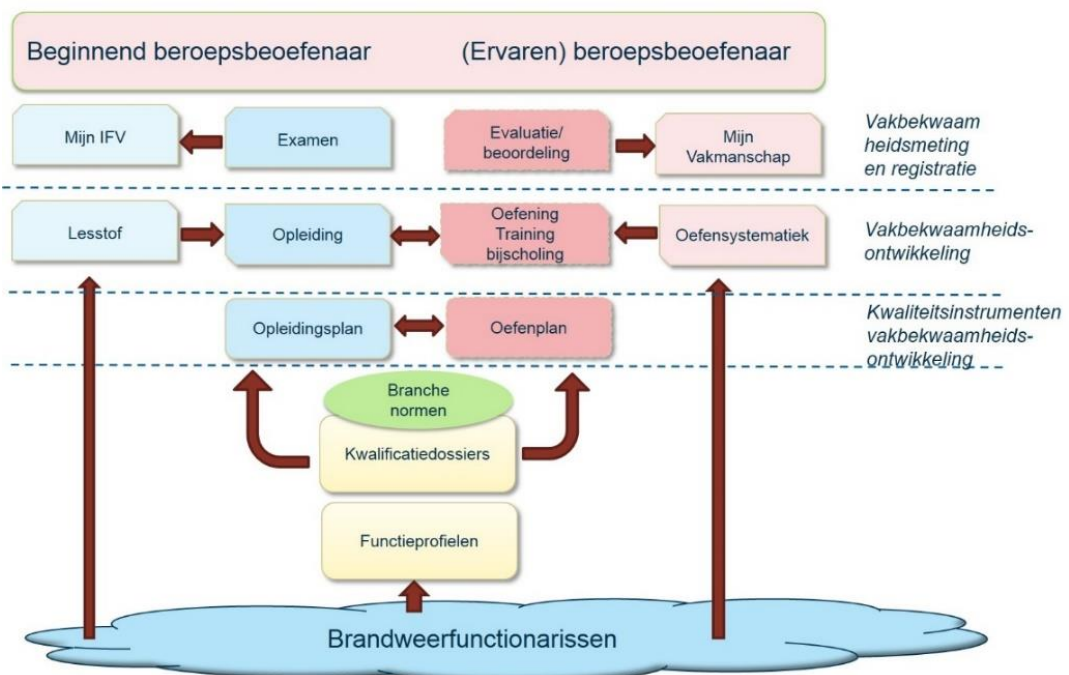
Het kwalificatiedossier beschrijft op gestandaardiseerde wijze de functievereisten voor manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen op een luchthaven binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Dit document is ervoor bedoeld om een algemeen beeld te schetsen voor deze functie. De opbouw van het kwalificatiedossier ziet er als volgt uit:

- Deel A Algemene informatie over wat de functie typeert
- Deel B Beschrijving van kerntaken
- Deel C Beschrijving van competenties
- Deel D Uitwerking van de kerntaken in werkzaamheden en daaruit voortvloeiend de keuzes en dilemma's van de functie.
- Deel E Beschrijving van de specificaties van zowel de initiële als de blijvende vakbekwaamheid, evenals een beschrijving van het niveau.
- Deel F Verantwoording van de totstandkoming van het kwalificatiedossier als het benoemen waar de verantwoordelijkheid ligt voor het onderhouden van het kwalificatiedossier.

Samenhang kwaliteitsinstrumenten

Het kwalificatiedossier vormt de basis voor het onderwijs en de examinering. Een overzicht van kennis en vaardigheden kan worden opgenomen in het opleidingsplan.

Beoordelingscriteria zijn opgenomen in het examenplan. Onderstaand schema geeft deze samenhang weer.

Deel A Algemene informatie

A.1 Plaatsing van de functie binnen de context van de luchthavenbrandweer

De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen bestrijdt met een bluseenheid¹, onder leiding van een bevelvoerder incidentbestrijding luchtvaartuigen, het incident. Hij² heeft binnen de bluseenheid een specifieke taak, waarvan de inhoud kan verschillen per soort incident: brand, hulpverlening en gevaarlijke stoffen.

De situatie ter plaatse is bepalend voor de uit te voeren taak. Bij zijn werkzaamheden hanteert de manschap de standaardbepakking van de crashtender ten behoeve van brandbestrijding, eventueel aangevuld met benodigde middelen van andere voertuigen zoals het hulpverleningsvoertuig.

De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen werkt in de repressieve dienst van een luchthavenbrandweer. Hij voert zijn werkzaamheden voor het grootste deel uit op de plaats van het incident, ongeacht het tijdstip van de dag.

A.2 Positie van de functie

De rol van manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen is uitvoerend van aard. Hij voert zijn werkzaamheden onder leiding van een bevelvoerder incidentbestrijding luchtvaartuigen uit. Hij is zelf of met zijn eenheid verantwoordelijk voor het kiezen van werkzaamheden en bijbehorende middelen die passen bij de opdracht van de bevelvoerder. Bij de incidentbestrijding werkt hij volgens (veiligheids)procedures en werkafspraken. Indien omstandigheden dit vragen, wordt - onder verantwoordelijkheid van de bevelvoerder - op eigen initiatief gehandeld.

Bovenstaande onderdelen worden uitgevoerd in de context van een luchthaven. Luchthavens zijn ingedeeld in verschillende categorieën (categorie 1 t/m 10). Deze categorieën zeggen iets over de grootte van de vliegtuigen die er landen. Hoe groter het getal, des te groter de vliegtuigen die er mogen landen. De middelen van de brandweer zijn afgestemd op het categorienummer van de luchthaven. Dit kwalificatiedossier richt zich op manschappen die werkzaam zijn op luchthavens vanaf categorie 4. Voor luchthavens van categorie 1 t/m 3 geldt de norm dat leden van de brandweer in het bezit moeten zijn van een 'Certificaat Vliegtuigbrandbestrijding kleine luchtvaart'.

---

¹ Bluseenheid, dit zijn een of meer blusvoertuigen -genaamd crashtender(s)- met bemanning.

² Overall waar de functionaris in dit document met "hij" wordt aangeduid, kan ook "zij" worden gelezen.

A.3 Complexiteit van de functie

De werkzaamheden variëren en moeten in wisselende en van tevoren niet bekende situaties worden toegepast. Hierbij kan het in beperkte mate nodig zijn van procedures af te wijken en creatief een oplossing te zoeken binnen de gestelde kaders, zonder dat de eigen veiligheid in het geding komt en het beoogde resultaat wordt behaald.

Deel B Overzicht kerntaken³

Kerntaak 1 Uitrukken naar het incident

De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen rukt met de overige leden van de blusploeg en onder leiding van de bevelvoerder uit. Hij komt, voor zover mogelijk, voorbereid (persoonlijke bescherming, incidentafhankelijke middelen en een begrepen/bevestigde opdracht) aan bij het incident.

Eenmaal aangekomen bij de plaats incident positioneert de manschap, die ook de functie chauffeur heeft, het voertuig.

Kerntaak 2 Verkennen van het incident

De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen ondersteunt de bevelvoerder bij de verkenning, als de bevelvoerder daar om vraagt. Hij neemt, zo nodig, middelen mee ter ondersteuning en meldt de bevindingen aan de bevelvoerder incidentbestrijding luchtvaartuigen.

Kerntaak 3 Bestrijden van het incident

De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen voert met de overige leden van de blusploeg en onder leiding van de bevelvoerder incidentluchtvaartuigen taken uit in het kader van het voorkomen en/of bestrijden van de brand in de ruimste zin van het woord om een overleefbare situatie te creëren. De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen maakt daarbij gebruik van de standaarduitrusting die hem daarvoor ter beschikking staat.

Kerntaak 4 Herstellen na het incident

De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen ruimt de materialen op. Hij zorgt, teruggekomen op de uitgangspost, ervoor dat de bluseenheid weer uitruk gereed is. De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen werkt mee aan nazorg, evaluatie en eventueel benodigde registratie.

³ De volgorde van de kerntaken volgt niet altijd de aanpak van het incident.

Deel C Competenties

Competentie: nauwkeurigheid

Niveau D (kwaliteit bewaken)

- > Heeft oog voor kwaliteit maar ook kwantiteit van het werk.
- > Controleert het eigen werk op tekortkomingen en herstelt gemaakte fouten.
- > Verwerkt gegevens en/of verricht handelingen met een grote mate van precisie.
- > Werkt zorgvuldig.

Competentie: flexibiliteit

Niveau C (aanpassen)

- > Speelt in op veranderende prioriteiten.
- > Schakelt tussen verschillende bezigheden.
- > Is snel inzetbaar bij aangrenzende werkzaamheden.
- > Past gedrag aan bij veranderende omstandigheden.

Competentie: creativiteit

Niveau D (volgen)

- > Bedenkt binnen vaststaande voorschriften een eigen werkwijze.
- > Is vindingrijk qua oplossingen.
- > Bekijkt vraagstukken van verschillende kanten.
- > Zoekt naar verbeteringen in het eigen werk als de situatie daar om vraagt.

Competentie: samenwerken

Niveau D (helpen en informeren)

- > Maakt duidelijke afspraken en komt deze na.
- > Voert in een team of ander samenwerkingsverband een opdracht uit.
- > Levert een bijdrage aan de harmonie van de groep.
- > Informeert de ander over eigen activiteiten en doelen.
- > Wil graag leren van anderen.
- > Biedt hulp indien gevraagd.

Competentie: stressbestendigheid

Niveau C (voorbeeld zijn)

- > Geeft bij tijdsdruk of tegenslag weloverwogen prioriteit aan aspecten van het eigen werk en blijft doeltreffend handelen.
- > Is een voorbeeld voor anderen door rustig en adequaat optreden.
- > Ziet het betrekkelijke in van tegenwerpingen en laat zich hierdoor niet meeslepen in emotionele meningsverschillen.
- > Bewaart de kalmte wanneer de situatie uit de hand dreigt te lopen.
- > Toont zich niet snel gespannen op het werk.

Deel D Uitwerking kerntaken

Kerntaak 1	Uitrukken naar het incident
1.1.	Werkzaamheden
1.1.1.	Kiest zijn persoonlijke beschermingsmiddelen (afhankelijk van de situatie).
1.1.2.	Kiest middelen voor de verkenning (afhankelijk van de situatie).
1.1.3.	Interpreteert de gegevens op de crashkaart.
1.1.4.	Positioneert het voertuig conform procedure/inzetopdracht bevelvoerder.
1.1.5.	Bereidt zich op het incident voor.
1.2.	Keuzes en dilemma's
1.2.1.	Kiest persoonlijke beschermingsmiddelen die nodig zijn voor de bestrijding van het incident.
1.2.2.	Kiest middelen die nodig zijn voor de verkenning van het incident.
1.2.3.	Aanrijroute bepalen: tot dicht bij het incident rijden (benedenwinds, langs brokstukken of slachtoffers) of tot op afstand van het incident rijden (tot waar het mogelijk is: bovenwinds, niet langs brokstukken of slachtoffers).
1.2.4.	Op het juiste moment met blussen starten in samenhang met de hoeveelheid blusstof: start je te vroeg open dan ben je je blusstof kwijt en start je te laat dan escaleert het incident.
1.2.5.	Positioneren voertuig: kiest, als eerst aankomend voertuig zonder inzetcommando, welke zijde van het vliegtuig het meest bedreigd is.
Kerntaak 2	Verkennen van het incident
2.1.	Werkzaamheden
2.1.1.	Verkent, op verzoek van de bevelvoerder, volgens vaste procedure het incident op: <ul style="list-style-type: none"> o risico's die de veiligheid kunnen bedreigen o stadium van de brand o uitbreidingskansen van de brand o eventuele slachtoffers.
2.1.2.	Geeft bevindingen door aan bevelvoerder en/of eenheid.
2.1.3.	Voert handelingen uit die geen uitstel dulden.
2.2.	Keuzes en dilemma's
2.2.1.	Weegt af of een handeling geen uitstel duldt zonder dat hij kan overleggen met de bevelvoerder.
2.2.2.	Weegt handelingen die geen uitstel dulden af tegen veiligheidsaspecten en het afronden van de verkenning.
2.2.3.	Weegt af welke gegevens relevant zijn om aan de bevelvoerder door te geven en op welk moment.

3.1 Werkzaamheden

3.1.1. Schakelt zelf of laat voertuigbeschermingsystemen inschakelen.

Brandbestrijding buiten:

3.1.2. Bereikt 90% knock down of 'het sein veilig buiten' en houdt deze situatie in stand:

- bedient de monitor
- onderhoudt de schuimdeken
- zet de handline in
- selecteert de blusstof en monitort het verbruik
- past verschillende (na)blustechnieken toe.

Brandbestrijding binnen:

3.1.3. Creëert een overleefbare situatie voor de passagiers in het vliegtuig:

- past ventilatietechnieken toe
- zet een handline in voor blussing
- past verschillende blustechnieken toe.

3.1.4. Redt slachtoffers:

- assisteert bij het bevrijden van slachtoffers
- stelt slachtoffer(s) veilig.

Technische hulpverlening:

3.1.5. Zorgt voor een veilige werkomgeving:

- assisteert bij het veilig stellen van het luchtvaartuig
- bewaakt continue de veiligheid van slachtoffers en hulpverleners.

3.1.6. Verschaft zich toegang tot het luchtvaartuig anders dan via de ingebouwde toegangswegen (indien noodzakelijk).

3.1.7. Bevrijdt slachtoffers:

- creëert ontsnappingsroutes
- bedient het hulpverleningsmateriaal
- stelt slachtoffer(s) gerust
- past levensreddende handelingen toe.

3.1.8. Werkt samen met overige hulpverleningsdiensten en instanties.

Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen:

3.1.9. Werkt met persoonlijke beschermingsmiddelen afhankelijk van de situatie.

3.1.10. Assisteert bij het stabiliseren en/of opruimen van gevaarlijke stoffen.

3.1.11. Vermijdt risico's tijdens het uitvoeren van werkzaamheden:

- draagt zorg voor eigen veiligheid
- houdt rekening met dreigende gevaren (zoals explosie, instorting)
- voorkomt onnodige vervuiling, verspreiding en blootstelling.

3.1.12. Voert schade beperkende maatregelen uit.

3.2 Keuzes en dilemma's

3.2.1. Weegt af: het slachtoffer redden of de inzet conform de procedure uitvoeren.

3.2.2. Weegt af: doorgaan met de inzet of terugtrekken.

3.2.3. Weegt af: slachtoffers/bagage naar buiten brengen of laten zitten voor onderzoek.

3.2.4. Weegt af: uit elkaar trekken restanten vliegtuig of intact laten voor onderzoek.

3.2.5. Weegt af: doorgaan of aanpassen van de ventilatie.

4.1. Werkzaamheden

- 4.1.1. Assisteert bij het herstellen naar de oorspronkelijke situatie.
- 4.1.2. Maakt samen met de leden van de bluseenheid het ingezette voertuig weer inzet gereed.
- 4.1.3. Neemt met de ploegleden deel aan een evaluatiegesprek over de inzet.
- 4.1.4. Neemt, na een traumatische ervaring, deel aan een nazorgtraject.
- 4.1.5. Werkt mee aan eventueel benodigde registratie in personeelsdossier.

4.2. Keuzes en dilemma's

- 4.2.1. Tijdens de evaluatie of onderzoek: je kwetsbaar opstellen of bespreekbaar maken dat je zaken anders/of beter had kunnen doen.

Deel E Specificaties vakbekwaamheid

E.1 Instroomeisen functie

De uitoefening van de functie manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen bevindt zich op minimaal mbo2 werk- en denkniveau. Voor de functie is minimaal vmbo werk- en denkniveau vereist en het diploma manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen.

E.2 Vakbekwaam worden en blijven

De vakbekwaamheid wordt geborgd door middel van opleiden, examineren, bijscholen, trainen en oefenen. In het kader van 'vakbekwaam worden' en 'vakbekwaam blijven' kan die vakbekwaamheid worden opgedaan dan wel onderhouden.

De invulling van het vakbekwaam blijven is zowel een werknemers- als werkgeversverantwoordelijkheid. De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen ontwikkelt inzicht in zijn vakbekwaamheid door (ongevraagde) positieve en negatieve feedback. De manschap incidentbestrijding luchtvaartuigen krijgt begeleiding bij het reflecteren. Hij vraagt ondersteuning bij het formuleren van zijn leer- en oefenbehoeften en het opstellen van een plan om zijn competenties gericht op peil te houden en op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen en vakkennis. Hij toont zijn vakbekwaamheid door zich te laten beoordelen.

De invulling hiervan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werknemer en werkgever.

Deel F Verantwoording

F.1 Totstandkoming

Bij de totstandkoming van het kwalificatiedossier is een clusterwerkgroep (CWG) samengesteld. Deze bestaat uit een combinatie van vertegenwoordigers uit het veld en vertegenwoordigers van het NIPV. Zie bijlage 1 voor de bezetting van deze groep.

De volgende stappen zijn genomen:

- > Op basis van de behoefte uit het veld heeft een werkgroep namens het CCBL een inhoudelijk voorstel gedaan voor verbetering van het bestaande kwalificatiedossier. Deze werkgroep vormt de vertegenwoordiging namens het veld in de CWG.
- > Het NIPV heeft het voorstel voor verbetering van het kwalificatiedossier omgezet in het nieuwe format voor kwalificatiedossiers.
- > Dit voorstel is besproken met de CWG.
- > Vervolgens heeft het NIPV het dossier verder uitgewerkt.
- > Deze is per mail voorgelegd aan de CWG.
- > Aanpassingen zijn verwerkt en voor definitieve afronding voorgelegd aan de CWG.

F.2 Procesinformatie

Procesinformatie	
Herzien door:	Clusterwerkgroep Vliegtuigbrandbestrijding
Onder regie van:	Werkveldadviescommissie Vliegtuigbrandbestrijding
Met instemming van:	CCBL
Vastgesteld door:	Werkveldadviescommissie Vliegtuigbrandbestrijding
Versie:	1.0
Reden voor evt. wijziging kwalificatiedossier	Harmonisatie met actuele kwalificatiedossiers overheids- en bedrijfsbrandweer (15 juni 2021) Wijziging naamgeving functie en wijziging verantwoordelijkheid onderhoud en beheer per 1 januari 2025 op verzoek van CCBL.
Verantwoordelijkheid beheer en onderhoud	De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiedossiers voor functionarissen werkzaam bij brandweerorganisaties op luchthavens ligt bij de werkgroep Vakbekwaamheid Incidentbestrijding luchtvaartuigen.

F.3 Brondocumenten

Bij de totstandkoming van dit kwalificatiedossier is gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

- > Kwalificatiedossier Manschap A, versie 0.8, 16 juni 2017
- > Kwalificatiedossier manschap vliegtuigbrand-bestrijding, versie: 1.0, 15 juni 2021
- > <https://www.mбораad.nl/begrippenlijst>
- > Competentiewoordenboek BuitenhekPlus en Leeuwendaal (2012)

Bijlage 1 Namenlijst

Clusterwerkgroep Vliegtuigbrandbestrijding

leden	organisatie
1	Lelystad Airport / voorzitter CCBL
3	Koninklijke Luchtmacht
1	Rotterdam The Hague Airport
1	Amsterdam Airport Schiphol
2 (decaan en onderwijskundige)	NIPV

Bijlage 2 Begrippen

Onderwijskundige begrippen

Begrip	Omschrijving
Kwalificatiedossier	Set van verschillende kerntaken, werkprocessen en competenties die samen een opleiding vormgeven en waar een diploma aan vast hangt.
Kerntaak	Een kerntaak is een substantieel deel van de beroepsuitoefening naar belang, omvang (tijdsbeslag of frequentie) of beide. Een kerntaak bestaat uit een geheel van inhoudelijk met elkaar samenhangende werkprocessen, kenmerkend voor de beroepsuitoefening. Een kwalificatiedossier heeft een beperkt aantal kerntaken. Alle kerntaken samen beschrijven de essentie van de beroepsuitoefening van de betreffende beroepsgroep.
Competentie	Het geheel van kennis, vaardigheden en attituden om in een bepaalde beroepssituatie adequaat te functioneren.